

บทความวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

Factors Relation to Effectiveness of the Educational Schools under The Secondary Educational Service Area office 26

พิกุล ไชยแสน¹

พรวิทย์ จันทร์ศิริ²

อรสา พรหมทา³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 136 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จำนวน 272 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จำนวน 308 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น ตอนที่ 1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 และตอนที่ 2 ประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (principal component analysis) ทำให้สามารถจัดกลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นกลุ่มปัจจัยใหม่ เป็น 7 กลุ่มปัจจัย ประกอบด้วย 41 ตัวแปร จากเดิมทั้งหมด 43 ตัวแปร โดยมีตัวแปรที่ถูกตัดออก 2 ตัวแปร เมื่อพิจารณาค่าผลรวมความแปรปรวนรวมจากมากไปหาน้อยสามารถจัดเรียงลำดับตัวแปรค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ในแต่ละปัจจัย ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ด้านนโยบายและการปฏิบัติการ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 ด้านความร่วมมือจากชุมชน ประกอบด้วย 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 ด้านบรรยากาศของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 7 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3

¹ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.535 ถึง 0.857 และองค์ประกอบทั้งหมด สามารถอธิบาย การบริหารงานของสถานศึกษาได้ร้อยละ 71.947

2. ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงกับการบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่สามารถ พยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านบรรยากาศของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .500 .193 .085 .069 และ .084 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .538 .174 .086 .084 และ .081 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .835 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสามารถ ในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 69.60 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ .265 และค่าคงที่ของสมการใน รูปคะแนนดิบเท่ากับ .362 โดยเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .362 + .500 X_1 + .193 X_2 + .085 X_3 + .069 X_7 + .084 X_6$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = .538 Z_{X1} + .174 Z_{X2} + .086 Z_{X3} + .084 Z_{X7} + .081 Z_{X6}$$

โดยสรุป ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้อย่างมีนัยสำคัญ คือปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัย ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และปัจจัยด้าน บรรยากาศของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาและส่งเสริมตัวแปรเหล่านี้ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลการ บริหารงานให้เพิ่มขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์, ประสิทธิภาพ

Abstract

This study attempted to find out the components of administrative effectiveness of the schools and Factors relation to Effectiveness that influence administrative effectiveness of the schools under the Secondary Educational Service Area Office 26. The samples, selected by the purposive sampling technique, consisted of 34 educational administrators, 136 unit heads, 272 heads of eight departments, along with 308 teachers from the eight departments chosen by the stratified random sampling technique. The research tools was a questionnaire on the topic of Factors relation that Affect Administrative Effectiveness of the schools. The factors influencing administrative effectiveness of the schools reliability which constituted 97. Administrative effectiveness of the schools the reliability which constituted 92. The statistics used were Pearson Product Moment Correlation, Exploratory Factor Analysis, and Multiple Regression Analysis.

It was found that :

1. The administration in the schools under the Secondary Educational Service Area Office 26 From the rotation axis of the 43 variables were found to be 8, but due to

the elements with 8 variables than 3 items had to cut it out because it is considered a component composition is unclear. Made clear element 7 element 41 is variable consisted of 7 components which covered 41 factors. Component 1 was Budget which comprised 8 factors. Component 2 dealt with Policy and Action which covered 8 factors. Component 3 was Leadership which comprised 6 factors. Component 4 was Information Technology which consisted of 5 factors. Component 5 was Community Participation which covered 6 factors. Component 6 was Atmosphere in the schools which covered 5 factors, and Component 7 was Parent Participation which comprised 3 factors. Factor loading was between 0.535-0.857. All the components could describe the administrative management of the schools, which constituted 71.947%. Administrative effectiveness of the schools under the Secondary Educational Service Area Office 26 was found to be at a highest level. Policy and Action was the only factor rated at a highest level. The other factors were rated at a high level, which were ranged from high to low scores as follows: Budget, Parent Participation, Leadership with an average score equaled to Community Participation, Atmosphere in an Educational Institution, and Information and Technology, respectively. Those predictors had a positive relation with administrative effectiveness of the schools under the Secondary Educational Service Area Office 26, at the level of .01.

2. The predictors of administrative effectiveness of the schools under the Secondary Educational Service Area Office 26 comprised Policy and Action, Leadership, Parent Participation, and Atmosphere in the schools. The coefficients were presented in the raw scores of .500, .193, .085, .069, and .084, respectively, and in the standard scores of .538, .174, .086, .084, and .081, statistically significant at the .01 level. Prediction ability was 69.60%, standard error of .265, and

Prediction equation in raw scores

$$Y' = .362 + .500 X_5 + .193 X_3 + .085 X_1 + .069 X_6 + .084 X_2$$

Prediction equation in standard scores

$$Z'_Y = .538 Z_{X_5} + .174 Z_{X_3} + .086 Z_{X_1} + .084 Z_{X_6} + .081 Z_{X_2}$$

In conclusion, certain factors which could predict administrative effectiveness of the schools under the Secondary Educational Service Area Office 26 consisted of Policy and Action, Leadership, Parent Participation, and Atmosphere in the school. Therefore, educational administrators should enhance and improve these factors to increase their administrative effectiveness.

Keyword : The relation , The effectiveness

ภูมิหลัง

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทางการเมือง และสังคมที่รุนแรงขึ้นภายในประเทศและประเทศไทยในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกย่อมได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการที่จะทำให้สังคมไทยอยู่รอดได้ต้องรับการพัฒนา ให้มีความพร้อมและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลก ได้อย่างมั่นคงยั่งยืน มีสันติสุข และสามารถเอาชนะวิกฤตการณ์ที่เผชิญอยู่ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 2) ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมไทยให้เข้มแข็งจึงจำเป็นต้องสร้างระบบการศึกษาและปรับเปลี่ยน แนวคิดทางการศึกษาใหม่ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและในขณะเดียวกันนั้นต้องให้เด็กได้รู้เท่าทันการสภาพแวดล้อมและเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพป้อนสู่สังคมไทยต่อไป เพราะการศึกษาคือการสร้างทุนแห่งปัญญา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดและมีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ธีระ รุญเจริญ. 2550 : 57) มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 ได้ กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาโดยยึดหลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพในด้าน นโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติทั้งด้านงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างอิสระ มีความคล่องตัว สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ(กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5) โดยมีผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ จะเห็นว่าถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษามีอิสระในการ บริหารจัดการสามารถบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้สะดวก รวดเร็วมีความคล่องตัวสามารถพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการจัดเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลแล้วก็ตามแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน ระดับเขตพื้นที่การศึกษายังอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับชาติทุกวิชา ส่งผลให้คุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง การบริหาร โรงเรียนให้ประสบความสำเร็จนั้นคือต้องมีการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ด้วยการบริหารจัดการ การศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นองค์กร หลักในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนดโดยมีการกระจายอำนาจการ ตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาและร่วมมือดำเนินการทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป อย่างเท่าเทียมกันโดยมุ่งเน้นผลผลิตผลลัพธ์และผลกระทบ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้เสีย โดยผู้ที่มีส่วนสำคัญ ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จนั้นประกอบด้วย ครู เพราะครูคือกลไกสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อน กิจกรรมทั้งหลายในโรงเรียน นักเรียน/ผู้ปกครอง นักเรียนต้องเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการเรียน ชยันใฝ่รู้ใน การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ค่านิยมและนโยบายของรัฐบาลเพราะจะส่งผลต่อการพัฒนา นักเรียนให้สำเร็จตามหลักสูตรที่กำหนดเนื่องจากมีนโยบายที่ดีและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาลจะ ทำให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินการ ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนโดยตรง เช่น การสร้างห้องปฏิบัติการ การ

สร้างโรงเรียนเครือข่ายที่เป็นศูนย์ระดับจังหวัด ห้องเรียนพิเศษต่างๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดเล็กแล้วจะเห็นว่าการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเนื่องมาจากการขาดแคลนครู และไม่ตรงตามวิชาเอกทำให้โรงเรียนต้องใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดมาจัดหาคูเพื่อทดแทนในอัตราที่ขาด ประกอบกับภาระงานของครูผู้สอนมีมากทำให้การสอนได้ไม่เต็มตามศักยภาพและระบบสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน การมีส่วนร่วมขององค์กรและบุคคลภายนอกมีน้อย (พิศิษฐ์ วรรณศรี. 2556 : สัมภาษณ์)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษายังไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาตามที่กำหนด โดยเฉพาะปัจจัยด้านต่างๆ ในการบริหารงานที่ส่งผลถึงควมมีประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา การวางแผน การพัฒนาโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

สมมติฐานของการวิจัย

1. องค์ประกอบประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วยหลายปัจจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,664 คน ได้แก่
  - 1.1 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างาน 4 งานประกอบด้วยงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ซึ่งมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 35 โรงเรียน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 34 โรงเรียน เนื่องจากมี 1 โรงเรียน (โรงเรียนมหาวิทยาลัยนุกูล) ได้ใช้ไปแล้วในการทดลองใช้เครื่องมือ ดังนั้นประชากรในกลุ่มนี้จึงมีทั้งหมด 442 คน ประกอบด้วย
    - 1.1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 34 โรงเรียนๆ ละ 1 คน รวมเป็น 34 คน
    - 1.1.2 หัวหน้างาน 4 งาน จำนวน 34 โรงเรียนๆ ละ 4 คน รวมเป็น 136 คน
    - 1.1.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จำนวน 34 โรงเรียนๆ ละ 8 คนรวมเป็น 272 คน
  - 1.2 กลุ่มครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการเก็บข้อมูลกับครูในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นจึงได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกครูในโรงเรียนที่จะใช้

ในการเก็บข้อมูลว่า โรงเรียนที่จะเป็นกลุ่มประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นต้องยังมีครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างน้อย 1 คน โดยไม่รวมกับหัวหน้างานและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีโรงเรียนที่สามารถนำมากำหนดเป็นประชากรในการวิจัยได้ทั้งสิ้น 15 โรงเรียน โดยมีประชากรในกลุ่มนี้ทั้งหมด 1,222 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 750 คน ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเจาะจงเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูล โดยการเจาะจงตำแหน่งในการบริหารโรงเรียน ดังนั้นในกลุ่มนี้จึงเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรจำนวน 442 คน ได้แก่

2.1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 34 โรงเรียนๆ ละ 1 คน รวมเป็น 34 คน

2.1.2 หัวหน้างาน 4 งาน จำนวน 34 โรงเรียนๆ ละ 4 คน รวมเป็น 136 คน

2.1.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม จำนวน 34 โรงเรียนๆ ละ 8 คน รวมเป็น 272 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากจำนวนประชากรในกลุ่มนี้จำนวน 1,222 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งในการใช้วิธีการนี้พบว่ามีบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ในบางโรงเรียนไม่มีครูที่จะได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นในการเก็บข้อมูลจริงผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการเก็บข้อมูลจากตัวแทนครูทุกกลุ่มสาระในแต่ละโรงเรียน จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสิ้น 308 คน

3. ตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัย คือตัวแปรที่เกี่ยวข้องการปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ซึ่งได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำ, บรรยากาศของสถานศึกษา, นโยบายและการปฏิบัติ, ความร่วมมือจากชุมชน, งบประมาณ, การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานตามข้อบ่งชี้และภารกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยและนำหนังสือพร้อมกับแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้กับผู้บริหาร หัวหน้างาน 4 งาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 750 ชุด และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ตั้งแต่วันที่ 1 เดือนมิถุนายน-วันที่ 31 เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2556

4. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามมาบันทึกข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปจากเครื่องคอมพิวเตอร์โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 724 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่น
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ
4. สถิติใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment Correlation สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและการทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย

ผลการวิจัยพบว่า

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สรุปผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (principal component analysis) ทำให้สามารถจัดกลุ่มปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เป็นกลุ่มปัจจัยใหม่ เป็น 7 กลุ่มปัจจัย ประกอบด้วย 41 ตัวแปร จากเดิมทั้งหมด 43 ตัวแปร โดยมีตัวแปรที่ถูกตัดออก 2 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.535 ถึง 0.857 และองค์ประกอบทั้งหมด สามารถอธิบายการบริหารงานของสถานศึกษาได้ร้อยละ 71.947 เมื่อพิจารณาค่าผลรวมความแปรปรวนร่วมจากมากไปหาน้อยสามารถจัดเรียงลำดับตัวแปรค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ในแต่ละปัจจัยดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านงบประมาณประกอบด้วย 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ด้านนโยบายและการปฏิบัติการ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 ด้านความร่วมมือจากชุมชน ประกอบด้วย 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 ด้านบรรยากาศของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 7 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3 ตัวแปร

2. ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงกับการบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จังหวัดมหาสารคาม คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านบรรยากาศของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .500 .193 .085 .069 และ .084 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .538 .174 .086 .084 และ .081 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .835 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 69.60 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ .265 และค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .362 โดยเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .362 + .500 X_1 + .193 X_2 + .085 X_3 + .069 X_7 + .084 X_6$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = .538 Z_{X_1} + .174 Z_{X_2} + .086 Z_{X_3} + .084 Z_{X_7} + .081 Z_{X_6}$$

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 41 ตัวแปร คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ด้านนโยบายและการปฏิบัติการประกอบด้วย 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 ด้านความร่วมมือจากชุมชน ประกอบด้วย 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 ด้านบรรยากาศของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 7 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองประกอบด้วย 3 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.535 ถึง 0.857 และองค์ประกอบทั้งหมด สามารถอธิบายการบริหารงานของสถานศึกษาได้ร้อยละ 71.947 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนจะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ ได้รับความร่วมมือจากชุมชน มีการจัดบรรยากาศ อาคารสถานที่เหมาะแก่การเรียนการสอน สอดคล้องกับ State of Victoria : Department of Education and Training (2002 : 1-25) ได้ศึกษาพัฒนาองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียน จากแนวคิดของ sammons Hillman and Mortimore ซึ่งพบว่ามียุทธศาสตร์ประกอบ 8 ยุทธศาสตร์ต่อไปนี้ 1) ภาวะผู้นำที่เป็นมืออาชีพ 2) การมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง 3) การเน้นที่การเรียนการสอน 4) การสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ 5) ความน่าเชื่อถือ 6) ความรับผิดชอบ 7) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ 8) สภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่มั่นคงถาวร

2. ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงกับการบริหารงานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาที่มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพสูงก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาสูงตามไปด้วย การดำเนินงานเพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันนั้น ล้วนมีปัจจัยต่างๆ ในการบริหารซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gibson (2000 : 15-17) กล่าวถึง ประสิทธิภาพระดับองค์การว่าเป็นภาพรวมของประสิทธิผลระดับบุคคลและระดับกลุ่มปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับองค์การ ได้แก่ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีกลยุทธ์ โครงสร้าง กระบวนการต่างๆ และวัฒนธรรม สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2543 : 1- 4) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ มาผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียวประสานสัมพันธ์ให้มีพลังผลักดันการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านบรรยากาศของสถานศึกษา มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 69.60 แสดงว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติ ปัจจัย

ด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านบรรยากาศของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานสถานศึกษา สอดคล้องกับรัชช กฤตมณี (2551 : 159) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลองค์การได้ร้อยละ 72.40

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546
- ธีระ รุญเจริญ. **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด, 2550.
- พิศิษฐ์ วรรณศรี. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , พิกุล ไชยแสน เป็นผู้สัมภาษณ์, โรงเรียนวาปีปทุม ตำบลหนองแสง อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **บันทึกประจำวัน 2534 ครบ 10 ปี**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.
- Gibson Jame L. **Orgarnization : Behavior Structure Process. International edition**. McGraw Hill, Inc. USA. 2000.
- State of Victoria : Department of Education and Training. **Knowledge and Skills building a future**. [Online], accessed 30 August 2013. Available from <http://www.sofweb.vic.edu.au/blueprint/es/default.asp>, 1-25, 2002.
- Steers R.M. **Antecedents and outcomes of organizational commitment**. Administrative Science Quarterly, 1977.